

Posudek diplomové práce Dany Šmatové Nespisovné výrazy v mluvených komunikátech rozhlasové publicistiky

Autorka si uvědomuje, že masové sdělovací prostředky permanentně ovlivňují recipienta nejen po stránce obsahu informací, ale rovněž formou sdělení, resp. volbou jazykových prostředků. Ukazuje se, že odklon od normy spisovného jazyka v mluvených komunikátech rozhlasové publicistiky představuje výraznou tendenci v této exponované stylové oblasti.

Nutno předeslat, že způsob, jakým autorka, učitelka českého jazyka a mediální výchovy, svoji práci pojala, je vysoce profesionální. Odrážejí se v ní nejen zkušenosti z výuky, ale zejména hluboký zájem o zkoumanou problematiku. Množství odborné literatury – více než devadesát bibliografických záznamů publikací, z nichž podstatnou část autorka zevrubně prostudovala, jak vyplynulo z konzultací - přesvědčuje o jejím nadstandardním přístupu k zpracování tohoto tématu. Řada otázek, jež si autorka, vycházejíc z této oblasti zaměření, pokládá, je zformulována v Úvodu a koresponduje s jedenácti hypotézami, jejichž platnost je velice důkladně, analyticky vyhodnocena v kapitole 4.

Práce je rozdělena na část teoretickou, praktickou a aplikační. První z nich se věnuje velmi podrobně zásadním pojmům a problémům z oblasti lingvistiky (komunikace, řeč, jazyk, úzus, norma, kodifikace aj.) a mediální výchovy (médiá, masa, mediální komunikace, duální systém, rozhlasové žánry aj.), jejichž vymezení podmiňuje zpracování tématu práce.

Vedle nezbytné studijní metody využila autorka metody dotazníku, jímž byli záměrně osloveni jak žáci věkové kategorie od 12 do 15 let, tak dospělí. Dotazník mj. zjišťoval, zda respondenti vnímají nespisovné výrazy a zda jim takové vyjadřování vadí. Autorka uvádí, že je sice zaregistrují, avšak nezauímají k jejich užívání negativní postoj.

Základ praktické části pak představuje výzkum zaměřený na frekvenci výskytu nespisovných výrazů v rozhlasové publicistice a následné vyhodnocení získaného jazykového materiálu. Ten byl získán z 35 nahrávek ze šesti rozhlasových stanic (z jedné jako z veřejnoprávního média a z pěti komerčních stanic), a to vždy v minimální délce 90 minut. Jde tedy o metodu časově velmi náročnou. Posuzovány byly přitom komunikáty rozhlasových profesionálů. Výrazivo bylo kvantitativně i kvalitativně zkoumáno z hlediska hláskoslovné, morfologické, syntaktické a lexikální jazykové roviny.

Autorka uvádí, že komerční stanice, jak ze záznamů vyplývá, na užívání spisovného jazyka zcela rezignovaly a v Závěru velmi výstižně charakterizuje důvody této rezignace – zaujmou zde výrazy jako konverzacionalizace, neformálnost, uvolněnost až podbízivost či „vemlouvání se do přízně kýženého posluchačstva“ – vše je tedy podřízeno zájmu o vysokou sledovanost, podmiňující míru zisku.

Významná je rovněž aplikační část, koncipovaná velmi důkladně a promyšleně. Cenné návrhy aktivit, úkolů a cvičení využitelné ve školní praxi jsou obsahem podkapitoly 3.4. Dva poslední odstavce Závěru pak výmluvně charakterizují neuspokojivý stav současné rozhlasové publicistiky z pohledu požadavku kultivovanosti projevu.

Vysokou úroveň práce, včetně její jazykové stránky, důsledně respektující normu odborného stylu, nemohou snížit zcela ojedinělá opomenutí interpunkčního znaménka – na s.11 chybí čárka před „a kvalitní metodou“, na s.69 (2.ř. posledního odstavce) za apozicí, naopak čárka nemá být na s.73 uprostřed před „až podbízivostí“. Poněkud neobratně působí vyjádření „pět nedostatků náležité syntaxe“ (s.70, 1.ř. pod tabulkou), na s.13 (1.ř.) je chybný slovosled (vytvoření nepravé skladební dvojice).

Velmi erudovanou diplomovou práci Dany Šmatové doporučuji k obhajobě a navrhuji ohodnotit ji klasifikačním stupněm **výborně**.

PhDr. Zdeněk Suda, CSc.
vedoucí diplomové práce